

Schotland.

Beroep der katholyke Kerk van Edimburg op de Broederlyke liefde van de katholyken in Frankryk.

God schijnt het lot van den katholyken godsdienst in Schotland aan Frankryk te hebben overgegeven. Zoo lang *Maria de Guise*, deszelfs ijvervolle beschermster, leefde, bleef de katholyke godsdienst aldaar staande, in weerwil van de pogingen der hervormers; hij viel en werd verbannen in het jaar 1560, aanstonds na den dood van die prinses.

Sedert dien tijd scheen de laatste hoop van de schotsche Kerk in Frankryk hare toevlugt genomen te hebben. In het jaar 1579 had *Maria Stuart* den aartsbisschop van Glasgow, haren ambassadeur, gelast, om aldaar een kollegie te stichten voor de kinderen der schotsche katholyken, welke door eene wreede vervolging gedwongen werden om hun vaderland te ontvlugten.

Eindelijk, na vele kwellingen en smaadheden, had de Kerk van Edimburg den troost, van aan de voeten harer altaren te zien den godsdienstigen Monarch, die thans over Frankryk regeert en zijne doorluchtige kinderen. Van dit tijdstip af en door den gelukkigen invloed der fransche prinses, zijn de vooroordeelen en smaadheden verdwenen; het getal der katholyken is vermeerderd en belooft nu tot bij de 110,000.

Vol van die herinneringen wendt de katholyke Kerk van Edimburg nu hare blikken naar Frankryk. Eene schuld van bijna 230,000 fr. drukt thans op de enkele kapel van die stad en op het door den bisschop en zijne missionarissen bewoonde huis.

Eene gemeenschap van fransche nonnen biedt aan om zich aldaar aan de oppassing der zieken en aan de opvoeding der kinderen, toe te wijden.

De bronnen ontbreken volstrekt voor die twee voorwerpen. De armoede der katholyken van Schotland is tot den hoogsten top gestegen. In deze benaauwdheid heeft m^{rs}. de bisschop van Edimburg, die zijne geestelijke opvoeding aan Frankryk verschuldigd is, een' zijner missionarissen, die ook zijne opvoeding aan Frankryk verschuldigd is, namelijk den abt *Gillis*, vikaris-generaal, naar Parijs gezonden, ten einde bijstand te verzoeken.

De abt *Gillis* resideert thans in het seminarie der vreemde missien, straat *du Bac*, n° 120, te Parijs. Hij zal met de levendigste erkentelijkheid de geringste aalmoezen der liefdadigheid aannemen.

Duitschland.

FRANKFORT, 1 april.

Volgens berigten uit Livorno van den 18 maart, is den 17 aldaar van Algiers aangekomen de brik *St. Antonio*, kapitein *G. Nisso*. Bij haar vertrek bestond het fransche blokkade-eskader uit zeven schepen. Men had in de stad Algiers nog geen berigt van Frankryks toebereidselen tot eene landing, en leefde in dit opzigt zonder zorgen. Overigens heerschte er onder de ingezetenen algemeene ontevredenheid en verlangen naar eene opheffing der lastige blokkade. Volgens de meening van den kapitein, die zich langen tijd te Algiers heeft opgehouden, zou het ligt mogelijk zijn, dat de fransche troepen door eenen opstand onder het volk in hunne onderneming werden geholpen.

— Van de moldavische grenzen wordt van den 27 februarij gemeld, dat de buitengewone koude aan de pest in de beide vorstendommen een einde schijnt gemaakt te hebben. Slechts in eenige hospitalen bestaat zij nog, en daar worden tot hare uitroeiing de middelen van doctor *Pariset* aangewend. Wanneer men het geluk heeft, van deze plaag thans geheel bevrijd te worden, mag men de hoop voeden, voortaan daarvoor bevestigd te zullen zijn, daar (voor de eerste maal in deze landen) de strengste quarantainen langs den Donau zijn ingevoerd.

De provisionele president van Moldavië, de luitenant-generaal *Kisselw*, geeft zich vele moeite om doelmatige verbeteringen in het bestuur daar te stellen. Hij wordt in zijne pogingen bijzonder ondersteund door den groot-bojaar *Konstantyn Kantakuzono*. Velen denken, dat deze wel tot regerend vorst zal benoemd worden. Hij is een afstammeling der voormalige keizerlijke familie van Konstantinopel, en zijn geslacht heeft ook reeds voor eeuwen in de vorstendommen geregeerd.

KARLSRUHE, 30 maart.

Zijne koninklijke hoogheid de groot-hertog *Lodewyk* van Baden, is heden morgen om 1³/₄ uur, na eene ziekte van weinige dagen, overleden. Z. K. H. werd den 9 februarij 1763 geboren

en was zijnen neef, *Karel Lodewyk Frederik*, den 8 december 1818 in de regering opgevolgd. Zijn broeder, prins *Karel Leopold Frederik*, is nu groot-hertog geworden. Z. K. H. is den 29 augustus 1790 geboren, en sedert 25 juli 1819 gehuwd met prinses *Sophia Wilhelmina*, dochter van den voormaligen Koning *Gustaaf Adolf* (*Gustaafson*) van Zweden.

Frankryk.

PARIS, 3 april

De Koning heeft eergisteren den raad der ministers, waarin de Dauphyn tegenwoordig is geweest, voorgezeten.

— Bij koninklijke ordonnantie van den 2 dezer hebben 14 veranderingen van prefekten en zes benoemingen plaats gehad; deze laatste zijn: de heer *Dufeygay*, oud prefekt te Toulon, is benoemd tot prefekt der Landes; de heer *de Kersaint*, rekestmeester bij den raad van state, is benoemd tot prefekt van de Orne; de heer *de Freston*, oud prefekt, is benoemd tot prefekt van de Hooge Loire; de heer *de Choiseul*, secretaris-generaal bij de prefecture van den Neder-Rijn, is benoemd tot prefekt van Corse; de heer *Lantivy*, oud prefekt, is benoemd tot prefekt van de Lot; de heer *de Frotté*, onderprefekt te Cherburg, is benoemd tot prefekt van de Creuse.

De ontslagene zijn de heeren *de Fumeron*, *Feutrier*, *de Beaumont*, *de Lezardiere*, welke slechts twee jaren in deze functien geweest zijn, en de heeren *d'Arvas* en *de Ricca* zijn op retraite gesteld.

— Men beweert, dat de heer *de la Martine* de verzekering van den heer *de Polignac* heeft, dat hij minister van Frankryk bij den nieuwen Koning van Griekenland zal benoemd worden, zoodra iets zal bepaald zijn, ten aanzien van het tijdstip, waarop de nieuwe vorst zich naar zijne staten zal moeten begeven.

— Uit de ministeriële bladen kan men opmaken, dat het gouvernement voornemens is de kamer der afgevaardigden te ontbinden. Sommige lieden meenen, dat de kies-kollegien tegen den laatsten mei zamengeropen zullen worden. Ondertusschen gelooven anderen, dat het ontbinden der kamer nog geene uitgemaakte zaak is, en houden het niet voor onmogelijk, dat de ministers de tegenwoordige kamer vroeger dan den dag, tegen welken de zitting gepronogeed geworden is, zullen doen vergaderen, in de verwachting, dat zij van gevoelen veranderd zijn en eene meerderheid voor het ministerie opleveren zal. Dit laatste is echter niet zeer waarschijnlijk.

— Volgens den staat der werkzaamheden van de kommissie, belast met de schadevergoeding der emigrantten, zijn reeds 874 millioen francs geliquideerd en 25 millioen rente op het grootboek ingeschreven.

— Het gerucht, dat de heer *de Martignac* naar Engeland zal vertrekken, loopt op nieuw; men weet niet of hij met eene zending belast is; in 1799 vergezeld hij *Sièves* in zijn gezantschap te Berlijn, en men weet, dat de heer *de Villèle* hem in 1823 als diplomaat bij het leger, hetwelk in Spanje eenen inval deed, plaatste.

— De gansche infanterie van linie, welke voor de expeditie van Afrika bestemd is, moet met pieken gewapend zijn; het bevel, om dezelve in aller ijf te vervaardigen, is gegeven; 8000 zijn er reeds in gereedheid gebragt.

— Men verzekert, dat de Dauphyn den 15 dezer naar Toulon zal vertrekken, en vergezeld zal zijn van den minister der marine, van den admiraal *de Mackau*, directeur van het personeel, en van den heer *Tupinier*, directeur der havens en verzorging van voorraad; Z. K. H. zal bij het inschepen der troepen en bij het vertrek der expeditie naar Afrika tegenwoordig zijn.

— De graaf *d'Hautpoul* is benoemd tot directeur bij het ministerie van oorlog, in plaats van den baron *Clouet*, welke in eene andere betrekking is verplaatst.

— In deze dagen is een brik des Konings met depeches voor het gouvernement van Alexandrië, te Toulon aangekomen. Dezelve waren dadelijk herwaarts overgezonden. Men sprak weder meer dan ooit van onderhandelingen met Egypte, ten aanzien van Algiers en bepaaldelijk over het leveren van een corps turksche cavalerie door dezen pacha.

— Vier priesters uit het seminarie der Buitenlandsche Zendingen zijn sedert kort naar de missien voor het Oosten vertrokken; de heeren *Goust* en *Ponsot*, uit de bisdommen van Luçon en Besançon zijn den 28 januarij te Havre ingescheept, om door Pondichery te trekken, alwaar de eerste verblijven moet, terwijl de tweede zich van daar naar de zending van

Siam zal begehren; de heeren *Mialon*, uit het bisdom van Puy en *Vialle* uit het bisdom van Aix, zijn insgelijks te Havra den 28 maart ingescheept, om naar Macao en van daar naar Cochinchine of Tongking te vertrekken.

Nederlanden.

's HERTOGENBOSCH, 7 april.

Bij koninklijk besluit van den 31 maart ll., is als vice-consul van Z. M. den Koning van Spanje, te Amsterdam, erkend en toegelaten de heer *Joseph d'Arippe*.

Z. M. heeft het anatomisch-physiologisch kabinet van den heer *Richer*, te 's Hage, doen aankopen; de bestemming dezer schoone en buitengewoon talrijke verzameling is nog onbekend.

Eergisteren avond is door den baron van *Westroenen van Tiellandt* te 's Hage een thé gegeven, hetwelk met de tegenwoordigheid van HH. KK. HH. den Prins van Oranje en Prins *Frederik der Nederlanden* is vereerd.

De opening van het klein seminarie te Mechelen zal onmiddellijk na paschen plaats hebben.

Mr. de bisschop van Namen is sedert eenige dagen ernstig ziek; men hoopt echter dat zijne ziekte geene droevige gevolgen zal hebben.

De *Catholique* heeft thans de namen der contra-petitionarissen medegedeeld, met uitzondering van diegenen, welke verzocht hebben hunne namen te verzwijgen, gelijk wij in ons vorig n.º gemeld hebben; het grootste getal is aangeduid zonder beroep; onder de teekenaars telt men vele ambtenaren en ex-ambtenaren, den heer van *Horle*, letterkundige; den hoogleraar *Raoul*; vijf of zes studenten, onderscheidene drukkers- en boekbinders knechts, 17 zich noemende *fabrikanten*, en de heeren van *Koch*, *Sudek* en *Nakebroek*, van *Biesbroek* en van *Campernoulle*. Het vaderlandsch verzoekschrift telde duizende handteekeningen.

Men leest in den *Eclaircur* van Maastricht, dat een half dozijn ambtenaren des nachts tegen tien of twaalf uren de stad uit gaan, voorzien van wapenen, en zich in al de nabij de stad gelegene huizen begeven, waar zij vermoeden, dat op eene bedriegelijke wijze beesten worden geslagt; dit middel is erger dan het kwaad, en wij toonen hetzelfde als gevaarlijk aan, als eene klaarblijkelijke schending der wetten tegen de openbare veiligheid daarstellende; hoe? zal ik rustig landbewoner des nachts aan mijne deur hooren kloppen en naauwelijks hebben opengedaan of zes of acht onbekende gewapende personen zullen zich in mijne nederige woning indringen en aan de geringste navorschingen overgeven, en zulks omdat ik het voorwerp van onbillijke vermoedens ben, van lieden, die uit den aard hunner betrekkingen, te gereed zijn, om dezelve te koesteren.

Ik lees in art. 170 der grondwet «Niemand mag in de woning van eenen ingezetenen zijns ondanks treden, dan op last van eene magt daartoe bij de wet bevoegd verklaard, en volgens de vormen daarmede bepaald.»

Doch, waarvan is de last, krachtens welke die nachtbezoeken gedaan worden? Wie is de ambtenaar, die het recht heeft, om dezelve te gelasten, en welke zijn de vormen, die men moet nakomen? Dat de uitvindders van dit gansch onwettig, gansch willekeurig middel, op hunne hoede zijn; zij zijn verantwoordelijk voor het kwaad, hetwelk zij door hunne daden bewerken en het zou beter zijn om de fraude haren gang te laten gaan, dan dezelve zoeken tegen te houden met een voorbeeld van inbreuk op de wetten, die zoo gevaarlijk in gevolgen zijn kan, te geven.

De dag, waarop de zaak van de heeren *de Potter* en *Tielemans* c. s. voor het hof van assises zal voorkomen, is op den 16 dezer bepaald geworden. De heer *de Potter* zal verdedigd worden door de heeren *van Meenen*, *Gendebien* en *van de Weyer*, de heer *Tielemans* door de heeren *Blargnies* en *de Gamond*; de heer *Bartels* door den heer *Lebégue* uit Gent; de heer *Coché-Mommens* door de heeren *Jottrand* en *Mascart*; de heer *van der Straeten* door den heer *Redemans*, en de heer *de Nera* door den heer *Spinnael*.

De verdedigers van den heer *Tielemans* spreken, in een artikel, in den *Courrier des Pays-Bas* geplaatst, tegen, dat, zoo als zulks in de akte van beschuldiging vermeld is, in de antwoorden van dien heer op de vragen van den regter van instructie, bliken gevonden worden, dat deze heer zou gezegd hebben, dat de heer *de Potter* misbruik gemaakt had van het in hem gestelde vertrouwen; door het door hem (*Tielemans*) toegezonden ontwerp der statuten van de confederatie openbaar te maken.

Sedert eene maand hebben onderscheidene zelfmoorden op de verschrikkelijkste wijze te Brugge en te Ostende plaats gehad en vermenigvuldigen zich dagelijks; men heeft opgemerkt, dat het meestal vreemdelingen zijn, welke zich aan die wanhopige daden overleveren; drie kindermoorden zijn mede in drie gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen in de afgelopen week gepleegd; de politie houdt zich bezig de misdadigen op te sporen.

Zaterdag avond is te 's Hage overleden de heer *Pieter Agninus Ragay*, thesaurier van het huis des Konings en ridder der orde van den nederlandschen leeuw. Hij was een braaf man, die, gedurende eene reeks van jaren en in de moeilijkste om-

standigheden, eene onwankelbare gehechtheid aan het huis van Oranje-Nassau betoond heeft. Z. M. de Koning verliest in hem eenen ijverigen en trouwen dienaar. Naar men verneemt, is heden het lijk van den overledenen met veel plegtigheid, onder geleide van koninklijke koetsen, ter aarde besteld.

De bevolking van Gent is, sedert den jare 1815, even als de handel aldaar, niet weinig toegenomen. Dezelve is van laatstgemeld jaar tot op het tegenwoordig tijdstip met niet minder dan 21,166 zielen vermeerderd. Inzonderheid is zulks in het laatste jaar het geval geweest, als wanneer de bevolking met 12,019 zielen is toegenomen, en bij de intrede van dit jaar alzo bestond uit 81,941 inwoners.

Volgens de brusselsche dagbladen zou de prins van Oranje, door een' persoon van hoog aanzien en benevens zijne echtgenooten aan het hof verbonden, onlangs genoodigd zijn, doch, ontdekkende dat men, onwelveogelijk, een te groot aantal personen, en daaronder iemand die zich door hevige taal tegen de bestaande orde van zaken heeft onderscheiden, had gevraagd, hoogstdezelv's ongenoegen deswege hebben te kennen gegeven met deze woorden: *wie zich tegen mynen vader verklaart, verklaart zich tegen my.*

Volgens de onlangs gedrukte optellingen bedraagt de bevolking der verschillende staten van Zuid-Amerika bijna 21,650,000 inwoners. Onder al de gewesten van dit uitgestrekt werelddeel is het gemeenebest van Mexiko het meest bewoond; men rekent er omtrent 8,000,000 inwoners, en Brazilië, dat naar hetzelfde het meest bevolkt is, heeft bijna meer dan de helft van deze bevolking. Men heeft ook berekend dat er in geheel Amerika 11,950,000 menschen zijn die engelsch, 10,580,000 die spaansch, 3,750,000 die portugeesch, 1,250,000 die fransch, en eindelijk 7,600,000 die verschillende inlandsche talen spreken.

INTREKKING VAN HET ONTWERP VAN WET OP HET ONDERWIJS.

(Derde artikel.)

(Zie nummer 41, van dinsdag 6 april.)

Ons blijft nu nog te onderzoeken over, of het gouvernement wel zou doen, met in den loop der tegenwoordige zitting, een nieuw ontwerp van wet voor te dragen, dan of het beter zou zijn tot de eerstvolgende zitting te wachten.

Om deze vraag te beantwoorden, moeten wij en op de tweede kamer en op de natie, eenen blik slaan.

Wanneer wij zeggen eenen blik slaan op de tweede kamer, willen wij daarmede te kennen geven, dat wij een weinig moeten onderzoeken, wat de tweede kamer van het vraagstuk over het onderwijs schijnt te denken. Wij hebben de processen-verbaal der onderscheidene sectien doorloopen, en deze lezing heeft ons overtuigd, dat de gevoelens van onze afgevaardigden onderling zeer weinig strooken. Het is vrij waarschijnlijk, dat vele van die gevoelens enkel door oude vooroordeelen voorgeschreven zijn; en misschien is de verbittering, door de laatste gebeurtenissen in het noorden ontstaan, hieraan ook niet geheel en al vreemd. Maar, welke ook de oorzaak van dat uiteenloopen van gevoelens zijn moge, het bestaat, dit is eene daadzaak; en deze daadzaak moet ons geleiden, in het onderzoek dat wij hier doen.

Wanneer wij de oogen op de natie vestigen, merken wij ten naasten bij hetzelfde schouwspel, volstrekt tegenovergestelde gevoelens en eene groote verbittering van weerskanten op; met dat onderscheid alleen, dat de Nederlanders, die de vrijheid willen, oneindig talrijker zijn dan die, welke de handhaving van het monopolie verlangen. Ongelukkig is de natie niet geroepen om het geschil te beoordeelen en te beslissen, maar de tweede kamer. Nu tellen, zoo als men weet, die Nederlanders, welke de minderheid der natie uitmaken, ten naasten bij even zoo vele afgevaardigden, als zij, welke die belangrijke meerderheid daarstellen. Het gebeurt ook, dat de Nederlanders van die minderheid hunne afgevaardigden met des te meer levendigheid aandrijven, naarmate zij meer vreezen eenige van de voorregten te verliezen, welke zij tot hiertoe genoten hebben.

Zoodanig is, naar onze gedachten, de toestand des lands met betrekking tot het geschil over het openbaar onderwijs. En hieruit zullen wij het besluit trekken, dat het dan beter is eenige maanden te wachten, alvorens eene nieuwe wet voor te dragen. Het is buiten twiifel niet volstrekt zeker, dat men in zes maanden meer rust geniet, dan op dit oogenblik; wij weten niet, of onze toestand alsdan tot het aanvragen en voleindigen van die belangrijke discussie gunstiger zal zijn; maar dat is ten minste niet onmogelijk. Voor het overige is het genoeg, dat onze tegenwoordige toestand geenszins voegelijk is.

Maar wat moet het gouvernement, in afwachting der eerstvolgende zitting, doen? wat moet het, zoo wel in zijn eigen als in ons belang, doen? moet het de besluiten en reglementen, die zoo vele klagen verwekt hebben, laten bestaan blijven? Dit raden wij hetzelfde niet aan, zoo het zich niet wil in gevaar stellen, om het ongenoegen te zien vermeederen en zich weldra in veel grootere verlegenheden te bevinden, dan waarin het zich thans geplaatst ziet. Want het moet niet gelooven, dat men hetzelfde, omdat het een slecht ontwerp heeft voorgedragen, kwijtschelding geeft van hetgeen het beloofd heeft en verschuldigd is. Het geschil over het onderwijs zal dan alleen vergeten worden, wanneer er geene regten meer te vorderen en

niets meer te eischen zal blijven. De natie zal over dit punt niet zwijgen, de katholieken vooral, zullen het stilzwijgen niet houden, dan wanneer men tot de ware beginselen der vrijheid zal zijn terug gekomen. Wat ons in het bijzonder aangaat, van den dag af, dat wij het bewijs van de hardnekkigheid van het ministerie mogten gekregen hebben, zouden wij op nieuw, met meer kracht dan ooit, beginnen te spreken, die grief in al hare afschuwelijkheid en in al hare bijzonderheden bloot te leggen; wij zouden andermaal de oude daadzaken voor den dag brengen, en wij zouden er nieuwen bij bekend maken. *Oorlog met alle gestrengheid aan het monopolie*, zoodanig zou ons devies zijn; en wij zouden daaraan getrouw wezen.

Wij willen gaarne gelooven, en het is zelfs waarschijnlijk, dat wij tot die onaangename noodzakelijkheid niet zullen gebragt worden. Het schijnt, dat het gouvernement genoeg gezind is, om iets te doen, dat is, om provisioneel eenen zekeren graad van vrijheid toe te staan, totdat het definitieve maatregelen kan voordragen. Misschien is dat wel voor het oogenblik de verstandigste partij. Deze proef kan niet anders dan gelukkige gevolgen hebben, dewijl zij zou toonen of de Nederlanders aldan niet de vrijheid waardig zijn; en het gouvernement zou zich daarnaar kunnen regelen, om later zijne wet op te stellen. Maar waarin zou die provisionele maatregel moeten bestaan? Wij zullen het niet ondernemen dit te bepalen. De keuze zal gemakkelijk zijn, indien men opregt en volgens den geest der grondwet wil handelen. Het besluit van den 2 augustus 1815 is een *antecedent* om te raadplegen. Misschien zot het zelfs genoeg zijn eenige bepalingen te herroepen en de ondervinding gedurende eenige maanden te ondervragen. Levert het gebruik der vrijheid gewichtige zwarigheden op men zal het regt hebben om maatregelen voor te dragen, ten einde daarin te moeten komen; en indien die maatregelen regtvaardig en redelijk zijn, zullen wij de eerste wezen om dezelve toe te juichen; wij toch, hebben nooit de losbandigheid en de wanorde gewild. Indien integendeel de daadzaken toonen, dat de vrijheid verkieslijk is boven het monopolie, dan zou eene goede wet, dat is, eene wet, die definitief die vrijheid zou heiligen, waarschijnlijk geene groote hinderpalen meer ontmoeten.

Ziedaar ons gevoelen.

(*Courrier de la Meuse.*)

DIENSTBAARHEID DER KERK IN DUITSCHLAND.

Alhoewel de aangelegenheden van ons land al onze aandacht vorderen, kunnen wij echter het lange stuk, uit den senaat van Frankfort voortgekomen, hetwelk wij in ons vorig nummer hebben mededeeld, niet met stilzwijgen voorbij gaan. Of om het beter te zeggen, het is juist de staat van onze aangelegenheden, welke ons aanspoort om ons met dat stuk onledig te houden. De katholieke Kerk in de Nederlanden is ongetwijfeld verre van de schandelijke en betreurenswaardige slavernij, waaronder zoo vele kerken van Duitschland zuchten; maar wij waren, nog niet lang geleden, op eenen goeden weg om zoo ver te komen en zonder onze dringende en vermenigvuldigde klagten, zonder de gezonde rede en de edele onafhankelijkheid van het nederlandsche volk, kan men niet dan al sidderende aan de zedelijke en godsdienstige gesteldheid en, door een noodzakelijk gevolg, aan de staatkundige gesteldheid denken, waartoe de ontwerpen der *Gouban's* en der *van Gerth's* en de herstellingen der *Winsinger's* ons plotseling zouden gebragt hebben.

Ziedaar dan vijf staten, die zich vereenigen en het eens zijn om de katholieke Kerk onder het juk der slavernij te brengen, en zulks onder het schoone voorwendsel van dezelve te beschermen! Wij kunnen alle verwoestende en tirannieke bepalingen, welke de genoemde ordonnantie aanbiedt, niet in bijzonderheden onderzoeken; zij zijn te talrijk en zij vertoonen zich allerduidelijkst in bijna ieder artikel. Zij randen aan en vernietigen de vrijheid van den godsdienst op twintig onderscheide wijzen. Alles in dezelve is verfoeijelijk van het begin tot aan het einde. Het tijdelijk gezag overweldigt daarin bijna alle regten van de geestelijke magt. Zij veroorlooft of verbiedt niet alleen de afkondiging van elk stuk, dat van Rome komt, *maar zelfs van elk reglement, van elk mandement, van elke circulaire van de bisschoppen aan de geestelykheid en diocesanen, van elke byzondere bepaling, al betreft zy zelfs niets anders dan louter geestelyke voorwerpen* (art. 4 en 5). En hetgeen nog schooner is, *de stukken zelfs, welke zy goedkeurt, zullen niet langer kracht van wet behouden, als zy het zal goedvinden*. Zij behoudt zich het regt voor, *om door commissarissen de provinciale kerkvergaderingen en diocesane synoden* (kerkvergaderingen en synoden, welke zonder vergunning van het tijdelijk gezag niet kunnen gehouden worden) *hy te wonen, en, al hetgeen men daarin mogt besloten hebben, goed te keuren of te veroordeelen* (art. 9 en 18). Zij gaat zoo ver, dat zij *het bisdom verdeelt en de dekenschappen bepaalt* (art. 12). Zij regelt zelfs tot eene zekere hoogte de hiërarchie (art. 21). Zij schrijft *deijhoedanigheden voor, welke een priester moet hebben om eene prebende te verkrygen* (art. 20) *en zelfs die welke hy noodig heeft om bisschop te worden* (art. 15.) Wij behoeven niet te zeggen, dat het tijdelijk gezag zich van het geheele geestelijk onderwijs meester maakt. *Zy rigt een instituut van geestelyk onderwijs op; om de kandidaten, welke tot de heilige orden geschikt zyn, te vormen* (art. 25). *Zy regelt den tyd der voorbereidende en godgeleerde studien* (art. 6). Zij, einde-

lijk deelt met de bisschoppen *het regt, om de geestelyken te examineren, welke verlangen mogten om tot eene pastory of andere prebende bevorderd te worden* (art. 29) *en zelfs om benoemingen voor de dekenschappen te doen* (art. 23). Boven dat alles en een twintigtal andere voorwaarden, *verleent de staat aan de geestelyken alle wettige bescherming, welke noodzakelyk is ter vervulling van de pligten van hunnen roep en waarborgt hun het genot van het onzag en den eerbied aan hunne waardigheid verschuldigd* (art. 35). Dat wil zeggen, dat zij den eerbied waarhorgt aan ellendige slaven verschuldigd, den eerbied verschuldigd aan priesters, die liever aan het Sauehdin dan aan *Jesus Christus* willen gehoorzamen, den eerbied verschuldigd aan lage apostaten, die hunne toestemming zouden geven om zich van de algemeene Kerk af te scheuren, ten einde hunne orden en hunne leer van den raad der stad Frankfort te ontvangen.

Indien de geestelykheid van die verschillende staten zich aan dergelijke bepalingen onderwierp; indien de katholieken uit die streken zich zoo hunne godsdienstige vrijheid lieten ontrooven, dan zouden wij hen beklagen, en het zou een duidelijk bewijs zijn, dat zij reeds te voren een goed gedeelte van die onafhankelijkheid hebben opgeofferd; want er is geene tijdelijke magt ter wereld, die een dergelijk plan van dienstbaarheid eensklaps daar zou doen slagen, waar het volk zijn geloof mogt behouden hebben. Maar men weet het, de dienstbaarheid der katholieke Kerk in Duitschland is langzamerhand en sedert langen tijd in gereedheid gebragt. Wij moeten zien of de buitensporigheid van het kwaad, of de buitensporigheid der dwingelandij niet eenig edelmoedig gevoel zal opwekken, of de geloovigen uit die streken niet eindelijk het besluit zullen nemen, om zich vrij te maken en ons de hand toe te reiken.

Maar, zal men zeggen, waar vindt men het middel, om te midden van dergelijke gouvernementen, zich vrij te maken? het middel, om de godsdienstige vrijheid zonder de vrijheid der drukpers terug te bekomen? Wij antwoorden, dat het middel om vrij te zijn eenvoudig is, en gemakkelijk gevonden wordt, wanneer men inderlaad wil vrij zijn. Indien de geestelykheid de geestelykheid der Kerk, en niet de geestelykheid van eenen Vorst of Senaat wil zijn, dan bestaat er geen middel om den godsdienst te verdrukken; alles hangt daarvan af. Men kan ongetwijfeld niet altoos een gouvernement heletten om geweld te gebruiken; men kan hetzelfde niet heletten om in de gevangenis te werpen, te oordeelen en te verwijzen, omdat de godsdienst verbiedt anders aan hetzelfde wederstand te bieden, dan door geduld, anders dan zoo als de eerste christenen de *Cesars* wederstand boden, die, in weerwil van de edikten, het evangelie predikten en naleefden, het zwaard en den brandstapel trotseerden, maar zich liever lieten in stukken hakken, dan de wapenen op te vatten. Deze wederstand nu is genoegzaam, om alle vervolging te verijdelen. Het geloof, ziedaar het gansche geheim: men brengt een godsdienstig volk niet in slavernij; men moet hetzelfde omkopen, om het tot slaaf te maken. En dit hebben juist de tegenwoordige gouvernementen begrepen. Ook randen zij den godsdienst niet door het zwaard en schavotten aan, wanneer zij denzelfden willen aanranden; zij vergenoegen zich met aan de grondbeginselen en leerstellingen den oorlog te verklaren; en ten einde dezen oorlog met een goed gevolg te voeren, worden hunne voornaamste manoeuvres tegen de opvoeding en het onderwijs gerigt.

Maar hebben de gouvernementen dit begrepen, de volken beginnen van hunnen kant te begrijpen, op welk eene wijze men met een goed gevolg aan deze nieuwe soort van vervolging weerstand biedt. De katholieke Kerk gaat sedert langen tijd en op vele plaatsen gebukt onder een ondragelijk juk; maar het is genoeg, dat zij er de zwaarte van gevoelt, om thans te kunnen hopen, dat dat juk zal verbroken worden. Wat moet zij tot dat einde doen? hare blikken wenden naar hare bakermat, de geschiedenis van hare oprigting bestuderen, en bij zich zelve zeggen: *Imperium facile retinetur, quibus initio partum est*. (De regering wordt gemakkelijk door diegenen behouden, die dezelve van den beginne verkregen hebben). Dat zij, indien zij dit volstrekt moet doen, ieder verdrag met de tijdelijke magt verbreke, dat zij van derzelve *bescherming*, traktementen, beurzen en dotatie afstand doe; dat zij over hare armoede niet beducht zij; hare bedienaren zullen geen broodsgebrek liyden; dat zij het geweld niet vreeze, maar dat zij liever bevreesd zij voor zekere liefkozingen. De heilige *Petrus* was in zijne boeijen meer beveiligd, dan hij aan de tafel van *Herodes* zoude geweest zijn; de heilige *Petrus*, aan het kruishout vastgeklonken, was een verscheurend schouwspel voor de Kerk, maar hetwelk haar kon en moest vertroosten; de heilige *Petrus* zou voor haar een schouwspel van afgrijzen en de oorzaak van tallooze rampen geweest zijn, indien hij uit de hand van *Nero* een traktement en een edikt, gelijk aan de ordonnantie van den Senaat van Frankfort, had aangenomen.

(*Courrier de la Meuse.*)

* * De Ondergeteekenden berigten bij dezen met dankzegging aan de edelmoedige Gevers, dat behalve de reeds aangekondigde, bij hen nog is ingekomen door D. P. SPECHT GRIP, van de Predikanten der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Middelburg f 142-00; van de Kommissie te Groningen nog f 74-25; van de Loge der Geldersche Broederschap uit Arnhem

f 25-00; door den heer M. D. SMITZ Pr., te Nymegen, eene gift van N. N. f 105-00; van Meijst. VIERWEG en Zoon eene Coupon, n.° 36002 ad f 12 37⁵, met het bijschrift: «Gemerkt »hebbende uit wien Courant, u zelve wel wilt belasten, met »de giften ten behoeve der ongelukkige overstromde van Wamel »en Leeuwen, door het wegspeelen der sluisschouren, zoo verzoekt »dit nevensgaande ook ter hunner hulp te willen aannemen, N. N.» door hezorging van de Predikanten MEVENS en FRANCKEN te Utrecht, van 12 Leden der Hervormde Gemeente te Rhoenen f 33-00, en van de Wed. M. L. M. te Harderwyk f 5-00; van P. te Utrecht f 5-00; van S. v. L. f 12 37⁵; door den Pastoor JACOBS te Amsterdam f 350-00; van N. N. te Alkmaar f 24-00; van N. N. aldaar f 24-00; uit Waermond van een' Menschenvriend f 100-00; uit 's Bosch van den Pastoor N. N. f 50-00; van N. N. te Utrecht 30-00; van P. J. R. te Amsterdam eene Coupon, n.° 1331 f 12 37⁵; door den colonel MONTHEMUS en door Z. W. E. G. geopende Inschrijving, bij het Korps Officieren te Kampen f 38-00; van eenige Ingezeten en aldaar 15-50; door D. KORNEN te Wadenooyen, uit Breda, 3 Coupons à f 27-35. Eindelijk is nog voor Maas en Waal ontvallen, door bemiddeling van D. DE GROOT, uit de Gemeente Vries f 16-11²; van elders f 10-00 en eene Schuldbeke-tenis groot f 20-00.

De Algeede vergelde het de weldadige Landgenooten, ruim en mild, en zegene het voor de Noodlijdenden, die zij eerder blyten aanbevelen.

Wamel, den 5 April 1830.

E. F. H. WOLF, Predikant.
F. VERPLOEGEN, Pastoor.
G. F. SCHADD, Ontvanger.
(Te Leuwarden.)

G. TOEKAMP LAMMERS,
Predikant.
A. G. JANSEN, pastoor.
N. DE BIDDER, gem. Ontv.
(Te Wamel.)

Hoogte der rivier de Maas, aan de peilschaal te Grave, 'smorgens ten acht ure.

DATUM.	DE RIVIER IS					
	HOOG		IN 24 UREN			
	El.	Stroep.	GEWASSEN		GEVALLÉN	
5 April.	2	200	0	160	0	0
6	2	330	0	130	0	0

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

- Bij de Boekhandelaars VAN GULICK en HERMANS, te Breda, zijn de volgende Werken verkrijgbaar:
- I. Révérendissimi D. P. P. G. VAN G. f 1-25.
 - II. Bibliothèque des Orateurs Chrétiens, 75 à 90 vol. in-12, avec portrait, dont les 9 premiers volumes sont en vente à f 1,25 le volume.
 - III. Nouvelle Bibliothèque Catholique, pour l'Année 1830, 20 vol. in-18, à f 3-37⁵.
 - IV. Duodecim Missae et Missa pro Defunctis, sequitur quatuor antiphonae de Beata MARIA Virgine et viginti quatuor Modulamina Duarum vocum, auctore P. J. BILLE, ex Moulhais, insignis Ecclesiae Collegiatæ divi PETRI, Lovanii Musicæ, 2 deelen in halve lederen banden, nieuw uitgeg. f 6-00.
 - V. Bij bovengemelden is mede de Intrekking geopend, op M. STUARTS, ROMEINSCHE GESCHIEDENIS, 2de Druk, in 20 Deelen compleet, met 105 uitmuntend fraai in het koper gegraveerde Platen en 11 nauwkeurige Kaarten. De Prijs van ieder Deel met de daarin behoorende Platen en Kaarten f 1-50. Te beginnen met ultimo Mei zullen alle Maanden twee Deelen worden afgeleverd, totdat het geheele Werk compleet, na verloop van Twee Maanden slechts f 30-00 kosten zal. Echter zal men des verkiezende, het geheele Werk jaadelfk bij de Intrekking in een kluis ontvallen, het eerste Deel tegen behoorende legte bij Boekhandelaars tot bezigtiging.

- Bij J. ZENNER, te Dordrecht, is van de pers gekomen en alom verkrijgbaar gesteld:
- 1.° VERTELLINGEN van Moeder DE GANS, met 25 Plaatjes, in 16°, à 55 Centen.
 - 2.° GENEVEVA in het Bosch, naar het Fransch, van Mevrouw MALLIS DE BEAULIEU, in 16°, met 12 Steendrukplaten, à 45 Centen.

Bij Intrekking, zal Bovengemelde nog uitgeven:

- 3.° NATUURLIJKE HISTORIE, voor de Jeugd, in 4°, met fraaie Houtsneeplaten van A. CRANKENDONCK, en zulks in 52 Afleveringen. De Prijs voor elke Aflevering is slechts 20 Centen.

De Ondergeteekenden, voornemens zijnde binnen korten tijd eene VERKOOPING van eene schoone Verzameling van wel GEBONDEN BOEKEN enz. aan te leggen, zoo noodigen zij bij deze een ieder uit, welke verkiezen zoude eenige boeken enz. mede te willen laten verkoopen, dezelve in den loop van deze Maand te doen bezorgen bij de Drukkers dezes of te 's Hage bij den Ondergeteekenden, terwijl met 1° Mei een aanvang met het drukken van den Catalogus zal worden gemaakt.

's HAGE,
1 April 1830.
GEB. LANGENHUYSEN,
Boek- en Steendrukkers, achter de Grooten of St. Jakobs-Kerk.

Bij dezelve is van de pers gekomen:
Tweede Brief van J. G. LE SAGE TEN BROEK, aan Mr. W. BILDERDIJK; prijs 50 centen.

BEKENDMAKINGEN.

De Notaris C. J. VAN DIJK, residentende te Zwaluwe, als daartoe henoemd door de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Breda, en als lasthebbende van deszelfs Principalen, zal, ten overstaan van den Heer Vrederegter des Kantons Zeebergen, ten Herberge van A. LÖBREN, te Lage Zwaluwe, op den 21 April en 5 Mei 1830, beide 'smiddags ten vijf ure, publiek presenteren intezetten en te verkoopen, om 14 dagen na den slag te kunnen worden aanvaard:

N.° 1. Eene zeer neringrijke BIERBROUWERIJ met MOUTERIJ, HUIZINGE en BAVE, staande en gelegen te Zrijndrecht, bij Dordrecht, op het Veer, gemerkt n.° 3, met de KETELS, KUIPEN, KOELBAKKEN, VAATWERK en verdere Brouwgereedschappen, en aldaar nog een WOONHUISJE, PAKHUIS en ERVE, aan den binnenkant van den gestraatten Dijk, gemerkt n.° 80.

N.° 2. Eene sedert onafhuchelijke Jaren met het beste succes geëxerceerd zijnde BIERBROUWERIJ, staande en gelegen op de Gaite, onder de Hooge Zwaluwe, met de KETELS, KUIPEN, KOELBAKKEN, VAATWERK en verdere Brouwgereedschappen, een ROOSMOLEN, bevoenen door Paarden, benevens eene MOUTERIJ met PAKHUIS, ZOLDERS en BIERKELDERS, SCHUUR, PAARDEN, STAL en WOONHUIS, met TUIN en BOOMGAARD, alles aan den anderen vast gelegen.

N.° 3. Een Perceel WEILAND, gelegen onder de Hooge Zwaluwe, in den Moerwolder, Dijkring van den nieuwen Zwaalwischen Polder, groot 1 Bunder, 92 Roeden, 46 Ellen.

N.° 4. Een Perceel WEILAND, gelegen als voren, in het Tinnangierspolderdijk, Dijkring van de Vierendeelen, groot omtrent 1 Bander, 36 Roeden, 46 Ellen.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

Het GEMEENTEBESTUUR van Herraak zal, op Donderdag, den 5 April 1830, des voormiddags, ten 10 ure, onder nadere approbatie van H. E. G. A. Heeren Gedepu-terde Staten der Provincie Noord-Brabant, in het openbaar, ten huize van J. VAN HOOREN, te Heesch, aanbesteden:

Het bouwen van een nieuw SCHOOLLOKAAL, met de leverantien van al de daartoe benoedig- de Materialen.

Het Bestek en de Condities liggen ter lezing, ten huize van den Heer Burgemeester der gemelde Gemeente.

Het Gemeentebestuur voorn.
J. PLOEGMAKERS
Ter ordonnantie van hetzelve
C. J. VAN SOMEREN,
SECRETARIS.

De prijzen der granen, te Eindhoven, van dingsdag 6 april, zijn geweest:

Tarwe,	} het nederlandsch muid: {	f 0.00 à 0.00.
Rogge,		à 4.80 à 0.00.
Boekweit,		à 4.10 à 0.00.
Haver,		à 3.00 à 2.80.
Het nederlandsch pond beter.		à 0.74 à 0.70.
De vier nederlandsche ponden roggebrood		25 cent.